

⌘ XVIII OCTOBER MMXXV ♀

Rožmberské noviny - Nový rok 2026

OBSAH:

Úvodní slovo str. 3

Poceta Šimonu Lomnickému z Budče str. 4 – 7

Memento Mori: Keď lebka pripomína večnosť str. 8 – 11

Václav Budovec z Budova str. 12 – 20

Původní africké zbroje str. 21 – 28

Putování za heraldikou str. 29 – 43

Heraldika Vítězslava Lazeckého str. 44 – 61

Úvodní slovo

A opět je tu konec roku a byl to rok bohatý. Mně se zlepšilo zdraví celkově, za což jsem rád, ale na druhou stranu si uvědomuji, jak je život krátký a pomíjivý. Přemýšlel nad tím, že nikdo by tu neměl být sám pro sebe, ale pamatovat na ostatní a něco tu po sobě zanechat. Zkrátka Memento Mori! Na přelomu roku zkuste nad tím přemýšlet a řekněte si: „*Proč já tu jsem, pro koho a za co pracuji a bojuji každý všední den?*” Když se člověk do něčeho pustí, musí se napřed ptát komu a čemu slouží. Já sloužím našemu Tovaryšstvu už 6 let. Jiní členové jsou kasteláni, rovněž řeší zdravotní a společenské problémy a všichni máme rodiny, na které nesmíme zapomínat. Přesto jsme Bratrstvo. Výjimečná skupina vlastenců, která podporuje památky, různé nadace a jiné dobročinné akce tak, jak nás učil pan Petr Wok Ursinus z Rožmberka.

A já jsem znovu šťastný, že mohu patřit do takovéto ligy výjimečných, kde připomínám text a z toho vzešlý článek o Simonu Lomnickém z Budče, jemuž náš spolek odhalil 26. září 2025 pamětní desku v rodné Lomnici nad Lužnicí. O řádu lebký ve vztahu k historickému vývoji píše náš nový bratr Ondřej Pelikán. Bratr Wolf David Nowak se s námi podělil o znalosti ohledně africké zbroje a moje maličkost připravila krátký životopis pana Václava Budovce z Budova, který byl mezi popravenými pány, rytíři a měšťany na Staroměstském náměstí. Nechybí heraldika Martina Buřiče a Vítězslava Lazeckého.

Přeji nejen bratrům našeho Řádu, ale všem podporovatelům a dobrým lidem naší země vše dobré a hodně štěstí, zdraví a plodné činnosti do dalšího roku

Stanislav Jalovec

Pocta Šimonu Lomnickému z Budče

„Dámy a pánové, vážení hosté, přátelé historie a českého ducha, v tento výjimečný den jsme se shromáždili, abychom vzdali hold muži, jehož jméno nesmí být zapomenuto – Šimonu Lomnickému z Budče, význačné postavě české literatury a renesanční vzdělanosti. Narodil se Léta Páně 1552 zde v Lomnici nad Lužnicí a zemřel roku 1623 v Praze.“ zněla slova regenta Rožmberského řádu Martina Hetto při odhalení pamětní desky Šimonu Lomnickému

Z chudých poměrů

Jak jméno umělce napovídá, narodil se v Lomnici nad Lužnicí roku 1552. Protože pocházel z nuzných poměrů, školy v Krumlově, Třeboni a Hradci vystudoval jen díky Vilémovi z Rožmberka. Pro svého patrona a ochránce později pracoval jako písař a správce pivovaru v Třeboni a Lomnici nad Lužnicí. V Kardašově řečici do roku 1580 pracoval jako vychovatel pod ochrannou rukou dalšího z chleboďarců – pana Adama z Hradce. Už v roce 1581 se ocitá v Praze, kde chce vyniknout

jako spisovatel, aby působil více na lidi. Poprvé ovšem nemá úspěch a vrací se na rožmberské panství. Mezi lety 1586 – 1595 působí jako rychtář v Ševětíně a roku 1594 je po povýšení do šlechtického stavu. Poprvé byl ženatý v 25 letech, aby se jako vdovec přiznal do Ševětína na statek. Zde hospodařil, pracoval jako hostinský (prodával lomnické a třeboňské pivo, protože sám nevlastnil právo várečné) a sepisoval svá díla. Dobrá poloha u silnice mu pěkně vynášela, nocovala u něj i šlechta a vzácná cizí poselstva.

Dílo pohledného básníka

„Byl mužem vysoké postavy, hlavy sebevědomě nesené a zdobené vlasem kudrnatým a vousem na bradě dle tehdejší španělské mody. Ovládal uhlazené dvorské způsoby, výborně zpíval, vtipně a příležitostně řečnil, satiricky veršoval a proto byl vyhledáván a zahrnován přízní a ochranou šlechtických rodin, ba i samotného císaře. Od něhož dostal 21. března 1594 predikát z Budče, za svou spisovatelskou činnost.” sdělují odborníci. Řekněme si něco bližšího o jeho díle. Byly to Knížka o sedmi hrozných ďábelských řetězcích, Postní zvyk, Traktát o tanci, Utrhačů jazyk, Krátké naučení mladému hospodáři, Tobolka zlatá, Pejcha života či Pohřební píseň o smrti Petra Voka z Rožmberka či další podobné dílo Píseň o smrti a pohřbu jeho milosti císaře římského Rudolfa II.

Smůla střídá bídu s nouzí

Úpadek básnickovy slávy nastal roku 1612, když zemřel Rudolf II., poslední z jeho podporovatelů a chleboďárců. U mladší generace už nenašel pochopení a jeho statek byl v roce 1618 vypleněn. Sám byl snášenlivým a praktickým katolíkem, který si ale dobře rozuměl s evangelíky, ke kterým roku 1619 přestoupil, snad doufaje v jejich podporu ve svém díle. Po Bílé Hoře přestoupil ke katolictví. Marně usiloval o podporu místodržícího Karla z Lichtenšteina a do konce svého života žil v domě přítele Jana Sferina v Praze na Novém městě. V Praze také zemřel a byl pohřben na hřbitově svatého Štěpána. Obraz Jaroslava Čermáka z 19. století mnoho nepřehání, když zasazuje pana Šimona mezi žebráky. V době své smrti totiž skutečně třel bídu s nouzí.

Rožmberský řád a odhalení desky Šimonu Lomnickému

V září byla členy našeho Rožmberského řádu zlaté lebky odhalena pamětní deska Šimonu Lomnickému na jeho rodném domě v Lomnici nad Lužnicí. Regent spolku k tomu dodal: „*Odhalení pamětní desky zde v Lomnici, je pro nás proto krokem na této cestě – návratem k odkazu, který stojí za to chránit a připomínat.*” A my si ještě řekněme, že náš řád navazuje na dávné bratrstvo, který založil samotný Petr Vok Ursinus z Rožmberka, neboť věříme, že i v dnešních dnech jsou důležité stejné hodnoty jako na přelomu 16. a 17. věku. Opíráme se proto o přátelství, lojalitu a ochranu kulturního dědictví, jež nám bylo svěřeno. Vedle kulturních akcí se věnujeme podpoře a spolufinancování projektů, které směřují k záchraně památek a obnově naší krajiny a historie. Chceme být společenstvím, jež připomíná slavnou minulost, abychom mohli šťastně vykročit do budoucnosti na základě starých a dobrých hodnot historických.

S laskovou pomocí regenta připravil písař Stanislav Jalovec

Zdroje:

<https://severniceskobudejovicko.cz/>

<https://www.jcted.cz/>

Růže rosenkruciánů

Memento Mori: Keď lebka pripomína večnosť – história rosenkruciánstva

História zobrazuje minulé udalosti a myslenie človeka, ktoré sa prejavuje vo všetkých jeho činoch. Keď čítame historické pojednania, dozvedáme sa o snahách, úspechoch i omyloch ľudstva. História sa opakuje, pretože ľudská povaha spoľahlivo podlieha svojim utkvelým predstavám a sklonom. Štúdium dejín pomáha poznať vzťah k minulosti a pripraviť sa na budúcnosť. História rosenkruciánov zoznamuje s minulými udalosťami starobylej organizácie, ktorá po storočia rozvíja schopnosti jedincov a zrýchľuje pokrok ľudstva.

Egyptská mystéria a tajná bratrstva

Slovo „mystérium“ má v staroveku zásadný význam – vzťahuje sa k zvláštnemu vedeniu a tajnej múdrosti. V Egypte sa združujú vybrané osoby do organizovaných skupín nazývaných „školy mystérií“, ktoré skúmajú tajomstvá života. Škola Osirisova je jednou z prvých. Týka sa legendárneho narodenia, smrti a znovuzrodenia egyptského boha Osirisa. K týmto mystériám sú pripúšťaní iba ľudia preukazujúci túžbu po vedení a pripravení podrobiť sa určitým skúškam. Faraón Thutmose III. (1500–1447 pr.n.l.) vytvára prvé skutočné tajné bratstvo iniciátov a zostavuje predpisy podobajúce sa rosenkruciánskemu rádu. Pri iniciácii sa cíti „povznesený“, akoby bol vynášaný na nebesia. O sedemdesiat rokov neskôr sa v kráľovskom paláci v Thébách rodí faraón Amenhotep IV, ktorý sa stáva najosvietenejším človekom svojej doby. Po vstupe do tajného bratstva

si mení meno na Achnaton a stáva sa duchovným otcom náboženskej revolúcie. Prvýkrát v histórii ľudstva vyhlasuje vieru v jediného Boha v dobe, keď na celom svete existuje polyteizmus. Bojuje proti temnote nevedomosti a podporuje ideály bratstva. V neskorších storočiach cestujú grécki filozofi ako Thales a Pythagoras do Egypta, kde sú iniciovaní v školách mystérií, aby toto získané vedenie preniesli do západného sveta. Z týchto snáh sa pozvoľna vyvíja Rád rosekruciánov, ktorý svoj súčasný názov dostáva až oveľa neskôr, no vždy verne ochraňuje dedičstvo tradovanej symboliky a osvedčených princípov.

Tajemství alchymistů...

Alchymisti hrajú v histórii rosekruciánakseho rádu mimoriadnu úlohu. Alchýmia znamená v najužšom slova zmysle premenu málo hodnotných kovov na ušľachtilé kovy ako zlato a striebro. Jej pôvod leží v starom Egypte. Plutarchos odvodzuje slovo „chemie“ z egyptského „khemie“, t.j. čierna zem. Alexandrijskí Gréci ju rozvíjajú, Arabi ju prenášajú do Európy. Alchymická teória hovorí, že základom všetkých prvkov v prírode je Materia Prima – pralátka označovaná ako „kameň mudrcov“, tajomný kľúč oprávňujúci človeka vytvárať všetky fyzické formy prírody. Neskôr vznikajú „transcendentálni alchymisti“ – mystici a filozofi používajúci alchymické výrazy na naznačenie ezoterických princípov. Pokúšajú sa premieňať nízke elementy ľudského charakteru na ušľachtilejšie cnosti a pripravovať cestu múdrosti božského Ja. Medzi najslávnejších rosekruciánskych alchymistov patria Albertus Magnus, Roger Bacon, Paracelsus, Cagliostro, Nicolas Flamel a Robert Fludd.

...a Christiana Rosenkreuze

Z mnohých starých záznamov vyplýva, že v posledných storočiach pred začiatkom kresťanského letopočtu sa Rád rosekruciánov drží pravidla dodržiavať stále striedanie aktívnych a neaktívnych cyklov v dĺžke 108 rokov. Keď sa blíži doba oživenia Rádu, sú vykonávané prípravy a vydávané verejné vyhlásenia hovoriace o „otvorení hrobu“, v ktorom je nájdené „telo veľkého Majstra C.R.C. spolu so vzácnymi klenotmi a tajnými spismi“. Mnohí ľudia neznalí tradície chápu túto správu doslova, zvlášť po vynáleze tlače. Počiatkové písmená C.R.C. však nepredstavujú meno skutočného muža, ale symbolický titul. Je nesprávne tvrdiť, že Rád Ruže a Kríža (iné pomenovanie pre rosekruciánov) vzniká v 14. storočí a je založený mužom menom Christian Rosenkreuz – Rád vzniká už dávno predtým.

Rožmberkovia

Koniec 16. a začiatok 17. storočia predstavujú v strednej Európe rozkvet alchýmie a hermetických vied. České kráľovstvo za cisára Rudolfa II. sa stáva európskym centrom ezoterických prúdov. Vilém z Rožmberka (1535–1592) patrí medzi najvýznamnejších podporovateľov alchýmie – jeho dvory v Českom Krumlove a Třeboni zamestnávajú desiatky alchymistov z celej Európy, vrátane anglického alchymistu Edwarda Kelleyho a talianskeho alchymistu Claudia Syrrusa. Hľadá elixír mladosti a liečivá predlžujúce život. Investuje obrovské sumy do alchymistických experimentov a vytvára rozsiahle laboratória vybavené najmodernejšími prístrojmi. Jeho vzťah k alchýmii je hlboko prepojený s hermetickou filozofiou a tajnými učeniami šíriacimi sa Európou. Prostredie, ktoré vytvára, rezonuje s princípmi rosekruciánstva: hľadaním skrytého poznania, premenou duše a snahou o duchovné osvetlenie. Po smrti Viléma v roku 1592 sa posledným pánom z rodu Rožmberkov stáva jeho mladší brat Petr Vok (1539–1611). Má k alchýmii výrazne pragmatickejší a skeptickejší prístup. Hoci sám píše pojednanie o destilácii, veľkú časť alchymistických projektov rázne ukončuje a dokonca väzní niektorých alchymistov, ktorí ho sklamali sľubmi o výrobe zlata. Napriek tomu jeho dvor zostáva miestom stretávania učencov a filozofov.

Rožmberský rád lebky

V tomto duchovne nabitom prostredí, preniknutom rosekrucciánskymi ideálmi duchovnej premeny, zakladá Petr Vok z Rožmberka koncom 16. storočia vlastný Rožmberský rád lebky. Tento exkluzívny rád združuje osoby z Petrovho najbližšieho okolia – dôverníkov a priateľov zdieľajúcich jeho záujem o hlbšie filozofické a duchovné otázky. Členovia nosia na hrudi výnimočnú insigniu – zlatú ľudskú lebku s lunetou, majstrovské dielo zlatníka Herziga van Beina vážiace osem dukátov, t.j. 27 gramov. Tento symbol nie je náhodný. Lebka predstavuje staroveký motív memento mori („pamätaj na smrť“), ktorý má hlboké korene v mystických tradíciách a prepája sa s rosekrucciánskym dôrazom na duchovnú transformáciu.

Memento mori

Petr Vok osobne vyberá latinské heslá rádu: Memento Mori („Pamätaj na smrť“) a Cogita Aeternitatem („Rozjímaj o večnosti“). Tieto maxima odrážajú podstatu rosekrucciánskeho učenia o pomínutelnosti hmotného sveta a potrebe duchovného prebudenia. Lebka ako symbol smrti nie je morbidným obrazom, ale podobne ako v rosekrucciánstve, výzvou k vnútornému prebudeniu a pripomienkou, že čas na duchovnú premenu je obmedzený a že skutočná múdrosť spočíva v príprave duše na večný život. Rád tak predstavuje českú paralelu k rosekrucciánskym princípom, hoci využíva odlišnú symboliku a rituály.

Kontinuita rádu

Petr Vok sa stáva prvým veľmajstrom rádu. Po jeho smrti v roku 1611, ktorou zaniká slávny rod Rožmberkovcov, rád pretrváva. Podľa dedičského ustanovenia preberie rodinný majetok i veľmajstrovstvo Jan Jiří zo Švamberka, ktorý vedie rád až do svojej smrti v roku 1617. Práve na jeho rakve, objavenej v roku 2018, je zachytený jediný známy autentický obraz rádovej insignie – lebky na hrudi. Po Janovi Jiřim prevezme úrad jeho syn Petr II. zo Švamberka, ktorý sa však zapája do stavovského povstania proti cisárovi. Hoci zomiera v máji 1620, je posmrtno odsúdený k strate cti a konfiškácii majetku. S jeho smrťou mizne dynastická kontinuita rádu.

Württembergský rád lebky

Odlišným rádovým spoločenstvom je württemberský Orden des Totenkopfs (Rád lebky), založený v roku 1652 vojvodom Silviom Nimrodom von Württemberg-Oels v sliezskom vojvodstve Oels (dnes Olešnica v Poľsku). Tento exkluzívny šľachtický dvorský rád združuje aristokratickú elitu a jeho ústredným symbolom je rovnako lebka, t.j. Totenkopf, ako znak memento mori. V barokovej kultúre 17. a 18. storočia predstavuje lebka nielen obraz smrti, ale aj výzvu k askéze, meditácii a duchovnej príprave na večnosť. Členovia württemberského Rádu lebky sa zaväzujú k pravidelnej kontemplácii nad pomínutelnosťou života, k morálnemu sebazdokonaľovaniu a k príprave na smrť ako na najdôležitejšiu životnú udalosť. V roku 1709 je rád obnovený vojvodkyňou Luise Elisabeth von Württemberg-Oels ako čisto dámsky rád, čo bol nezvyčajný krok v tej dobe.

Trojuholník vedeckého bádania

Oba rády lebky – rožmberský i württemberský, predstavujú špecifický prístup k mystike v období, keď sa v Európe šíri rosekrucciánske učenie: nie prostredníctvom alchymistických experimentov, ale skrze meditáciu nad smrteľnosťou a prípravu duše na večnosť. Znovuoživenie rosekrucciánskeho rádu v Nemecku v roku 1614 ohlasuje podivuhodný spis Fama Fraternitatis. Hoci Petr Vok zomiera v roku 1611 pred oficiálnym zverejnením manifestov, v kruhu alchymistov na jeho dvore i na dvore Rudolfa II. v Prahe cirkulujú myšlienky tvoriace základ rosekrucciánskeho hnutia. Rožmberské dvory v Krumlove a Třeboni spolu s Rudolfovým dvorom v Prahe tvoria trojuholník duchovného a vedeckého bádania pripravujúceho pôdu pre rozšírenie rosekrucciánskych ideí v strednej Európe.

Sir Bacon

Sir Francis Bacon (1561–1626) je anglickým filozofom, Lordom kancelárom Anglicka a imperátorom Rádu Ruže a Kríža – najvyšším výkonným úradníkom Rádu. Je považovaný za jedného z najlepších svetových spisovateľov a mnohí učenci veria, že práve on je tvorcom divadelných hier pripisovaných Shakespearovi. Baconova kniha „Nová Atlantída“ ukazuje na

súvislosť s rosekruciánskymi spismi objavujúcimi sa v Nemecku v rokoch 1610–1616. Michael Maier (1568–1622), známy filozof a veľmajster nemeckých rosekruciánov, navštevuje Anglicko a iniciuje Roberta Fludda, ktorý neskôr do Rádu získava Bacona a iniciuje ho.

Rosekruciáni v Amerike

V roku 1693 vzniká v Európe hnutie s cieľom zriadiť v Amerike sídlo vedúcich rosekruciánov a položiť základný kameň pre umenie a vedy rosekruciánov. Plán vychádza z Baconovej knihy „Nová Atlantída“. Na jeseň roku 1693 vycestujú kolonisti s loďou Sarah Maria pod vedením Veľmajstra Kelpiusa spojeného s Lóžou Jakoba Böhmeho. V prvých mesiacoch roku 1694 dorazí do mesta, ktoré sa teraz nazýva Philadelphia. Tomuto spolku je prvýkrát v Amerike zverené skutočné tajné učenie rosekruciánov. Vynikajúce osobnosti ako Benjamin Franklin a Thomas Jefferson vstupujú do úzkeho spojenia s centrom rosekruciánov tejto zeme.

V súčasnosti

Rosekruciánske učenie a symbolika prežívajú storočia a dodnes zohrávajú významnú úlohu v duchovnom svete. Najznámejšou súčasťou organizáciou je AMORC (založená 1915) so sídlom v San Jose v Kalifornii – prezentuje sa ako spoločenstvo filozofov venujúcich sa štúdiu prírodných zákonov. Medzi ďalšie patria Societas Rosicruciana in America (1912, plne inkluzívna od 1916), Lectorium Rosicrucianum (1924) či novšie skupiny. Moderné rosekruciánstvo sa zameriava na osobnú duchovnú transformáciu, štúdium kozmických zákonov, rozvoj latentných schopností a harmonické spojenie vedy, umenia a náboženstva. Okrem ezoterických rádov využívajú rosekruciánsku symboliku aj iné spoločenstvá – slobodomurárstvo inkorporuje rosekruciánske prvky do rituálov už od 18. storočia (Rád ruže a kríža je súčasťou Škótskeho rítu), Hermetický rád zlatého úsvitu (1887) výrazne čerpá z rosekruciánskej symboliky, theozofické a antropozofické skupiny Rudolfa Steinera inkorporujú rosekruciánske myšlienky. Rosekruciánska symbolika sa stáva univerzálnym jazykom západného ezoterizmu a ovplyvňuje nespočetné duchovné hnutia po celom svete.

Ondrej Pelikan

Václav Budovec z Budova: Muž znamenitě učený a svými vydanými spisy slovní

Je 21. června 1621. Už odtáhli první tělo z popravčího lešení, byl to pan Šlik z Holíče. Jeho krev potřísnila černým sukem potažené lešení, zatímco strážé přivádí druhého z odsouzených a bubny zavířily v ponurém rytmu, který oznamoval další krveprolití. Pan Václav Budovec z Budova je už starý, bělovlasý a bělobradý muž, ale na smrt jde statečně a odhodlaně. Nejprve je mu utřata ruka na znamení porušení přísahy vůči císaři, až pak je sťat. Má být ještě rozčtvrcen a jeho tělo rozvěšeno na rozcestích Prahy, ale na poslední chvíli si to

císař rozmyslel. „Dává jen vystavit jeho hlavu.“

Velké vzdělání

Pan Václav Budovec z Budova přichází na svět 28. srpna 1551 na vladyckém statku Janovičky u nedalé Čáslavi. Jeho rodina se hlásila k nižší šlechtě a Jednotě bratrské. Univerzitní vzdělání získal na právnických fakultách v Praze, Římě a Wittenbergu. V německém Wittenbergu strávil řadu let, dále pobýval ve Francii, Ženevě a rozjel se až do Anglie, aby na zpáteční cestě poznal Nizozemí, Dánsko a Rostock. Mezi lety 1577 – 1584 pobýval v Konstantinopoli jako hofmistr císařského vyslance na tureckém dvoře Jáchyma ze Sinzendorfu. U tohoto zajímavého pobytu se musíme zastavit.

Islám jako pokrytecké náboženství

Pan Budovec prý cestu do Cařihradu zvládl za pouhých dvanáct dní z Vídně, a protože měl talent na jazyky, naučil se v sídelním městě sultánů turecký i arabský jazyk, neboť mezi povinnostmi měl i dost volného času, aby se ponořil do studia života v orientálním prostředí. Přečetl si Korán v překladu protestantských učenců a pochopil toto pro křesťanství tak nepřijatelné a nepřátelské náboženství i zákon v jednom. Své znalosti a objevy měl možnost konzultovat jak s muslimy, tak řeckými pravoslavnými i přeběhlíky k islámu. *„Český šlechtic s nimi vedl rozsáhlé náboženské polemiky a pozastavoval se nad jejich přístupem, jenž nutně musel vnímat jako pokrytecký. Známé rčení "poturčenec horší Turka" pochází možná právě od něj, přinejmenším s ním nebyl ve svých vlastních závěrech nijak v rozporu.“* píše publicista Jaroslav Kupka.

Antialkorán Václav Budovec z Budova

ŽIVÁ DĚLA
MINULOSTI

AB

ANTIKVARIÁT
abantikvariát.cz

Soukromé studium i vlastní zkušenosti vedly Budovce nejprve k psaní polemických dopisů domů, zatímco po svém návratu napsal Antialkorán. „*V něm na jedné straně jako jeden z prvních přiblížil islám středoevropskému křesťanskému publiku, na druhé jej ale pochopitelně zavrhoval a svůj spis považoval vlastně za varování, aby nedošlo k přestupování křesťanů na islám, což vnímal jako mimořádně nebezpečné.*” pokračuje Kupka. Dodejme, že pan Václav bral muslimy jako ztělesnění Antikrista, v Mohamedovi viděl falešného proroka a rouhače, jenž sám nevěří tomu, co hlásá. Křesťané, jedno jestli katolíci nebo protestanté, se měli proti půlměsíci spojit v jednom společném boji. Negativní pro něj byl i příslib muslimského ráje: *"kdežto všeliké rozkoše tělesné od jídla a pití, též i pěkný fraucimer jmíti budou"*. Píše zmíněný šlechtic. Člověka, kterého by lákala taková pokušení, aby změnil víru, označuje za „*jalového křesťana.*”

Dům Budovců v Kaprově (dnešní Týnské) ulici

Radostný život velmožův

Po návratu domů se stal soudcem apelačního soudu a roku 1586 pojal za manželku Annu z Vartemberka. Z manželství vzešly děti Adam a Magdalena, jež ale brzy zemřela. Než byl pan Václav roku 1607 přijat do panského stavu, ušel dlouhou cestu. Jako dědic rozsáhlého majetku se snažil o jeho rozšíření. V Praze vlastnil dům v Kaprově ulici (později Týnské ulici) a hlavní rezidenci si vybudoval v Mnichově Hradišti, které zdědil po strýci Kryštofovi. Panství rozšířil o Zásadku a klášterské zboží. Aby pomohl svým poddaným, vzdal se v jejich prospěch vrchnostenského práva na podíl na dědictví, měšťanům potvrdil privilegia a jedno zajímavé připojil - právo na čtyři výroční trhy, platy z trhů a jarmarků měly sloužit obecnímu dobru, včetně cla z Turnovské ulice. 33 mešťanů dostalo várečné právo, a když si ho po osmi letech vzal nazpátek, náhradou jim poskytl právo na výčep vína. Pro cech řeznický sepsal nové artikule, jiným řemeslům potvrdil jejich řády a všechny měšťany zbavil většiny robotních povinností a platů.

Můj dům, můj hrad

„Jiní stavěli nám, my našim potomkům / vše pomine, chvátejmež k nebeským příbytkům.“ stojí na Alianční desce v Budovcově křídle (mezi erby pana Budovce a paní z Vartemberka) na zámku Mnichovo Hradiště. Léta Páně 1606 na planině, v blízkosti mariánského kostela, si pan Budovec nechal postavit renesanční zámek s 28 místnostmi a věží. Pozůstatky renesančních prací pana Václava zde najdeme ještě dnes v západním a jižním křídle zámku. Do barokní podoby přestavěl zámek až Albrecht z Valdštejna.

Sepisování

Doma a v úřadě se pán z Budova vrhnul na sepisování náboženských a historických spisů. Po Antialkoránu to byly kupříkladu Česká kronika 1584 – 1588, Kšaft duchovní 1596 či Poznamenání, jakým způsobem mandátové království v království českém ... na Bratří anebo Jednotu Bratrskou vycházejí. V roce 1609 se podílel sepsání Rudolfova majestátu. *„Sám jako hluboce věřící člověk, stoupenec Jednoty bratrské, člen direktoria, patřil v letech 1618-20 k vůdčím a politicky nejvýraznějším osobnostem stavovského odboje. Je spoluautorem textů (druhé) stavovské Apologie, po nástupu Friedricha Falckého na český trůn se stal královským komorníkem a prezidentem apelačního soudu.“* sděluje Muzeum města Mnichova Hradiště.

Zámek Mníchovo Hradiště, kde byl zatčen pan Václav

Nepřítel mého nepřítele...

Jeden z důvodů, který stál pana Budovce život na Staroměstském náměstí byla také jeho diplomatická činnost za stavovského povstání. V létě 1620, vědom si kritické situace i svých známostí v osmanském světě, požádal o pomoc tureckéh sultána a dokonce, ještě téhož roku, provázal tureckou delegaci po Pražském hradě. Za to, podporu Friedricha Falckého a ještě nalezení právních klíčků, jež prokázaly, že Ferdinand Habsburský byl zvolen neoprávněně. Po Bílé Hoře ještě pan Václav doufal v císařský pardon, ale vědom si nebezpečí, nečekal se založenýma rukama. Svou rodinu odvedl do bezpečí za hranice a sám čekal, co bude. Pověst, jež nemusí být úplně vylhaná, říká, že v době, kdy si pro něj přijeli císařští, byl zrovna na honu. Po návratu už na něj čekala vojenská eskorta u zámku. Pan Budovec s nimi šel dobrovolně, ale byl to jeho pes, který začal kňučet a nechtěl za nic pustit pána o něhož se důvodně bál, a protože snad byl únor, už tak prošedivělou hlavu ozdobil čerstvě padlý sníh – znamení smutku, smrti a zmaru.

Rodové prokletí

Panu Budovci už bylo v té době takřka 70 let, když čekal v Bílé věži na rozsudek a následně na popravu, ale na smrt nešel smutný a zklamaný, takovou radost svým katům neudělal. Zanechal po sobě tato slova: „*Syt jsem dnův svých, Pán Bůh račiž vzíti duši mou k sobě, abych nespátril pohrom, kteréž, jak vidím, zachvátí vlast mou.*“ A měl pravdu, neštěstí jako kdyby provázelo naši zemi stejně jako jeho rodinu. Zkonfiskovaný majetek pana Budovce skončil ve Valdštejnově vlastnictví. Václavova rodina odešla do polského Lešna, syn Adam zemřel už v roce 1621 a jméno Budovcovy rodiny bez majetku později zmizelo mezi chudinou někdy v 18. století. Hlava pána z Budova zůstala přibitá Staroměstské mostecké věži, kde zůstala do listopadu 1631. Tehdy byly všechny lebky vystané lebky popravených pánů sejmuty a uloženy k poslednímu odpočinku do Týnského chrámu. 11 lebek se ale po odchodu Sasů ztratilo neznámo kam. Vzali je s sebou čeští emigranti či ukradli odcházející vojáci? To je už záhada, jež čeká na rozluštění.

Pomník pana Budovce v Mnichově Hradišti

Na věčnou památku

„V dějinách Mníchova Hradiště představuje Budovcovo vlastnictví významnou etapu. Občané si toho byli vždy vědomi a k Budovcově odkazu se hrdě hlásili. Z doby první republiky dokonce pochází myšlenka a nerealizovaný návrh na přejmenování města na Budovcovo Hradiště. Jeho jméno nese Budovcova ulice v úpatí zámku, vedoucí na Mohelnici, resp. Český Dub, oficiálně od roku 1885. Ve 2. pol. 19. století je jeho jméno skloňováno v četných regionálních turistických průvodcích. 26. 1. 1896 byla v hostinci U hroznu ustavena Staroslavná obec baráčníků v Mnichově Hradišti, od roku 1905 spadající pod nově založenou V. župu Václava Budovce z Budova se sídlem v Mladé Boleslavi. K Budovcově odkazu se hlásí ve městě velmi aktivní a po 400 letech v roce 2020 obnovený Sbor Jednoty bratrské v Mnichově Hradišti. Každoročně se představitelé města Mníchovo Hradiště s baráčníky oficiálně účastní pietního shromáždění k uctění památky 27 popravených českých pánů r. 1621 na Staroměstském náměstí v Praze.“ pokračuje muzeum Mníchova Hradiště.

Stanislav Jalovec

Zdroje:

<https://muzeum.mnhradiste.cz/>

<https://www.denik.cz/>

<https://biography.hiu.cas.cz/wiki>

Mounted Bornu warrior from northern Nigeria (above), late nineteenth century. Both man and horse are covered in quilted-cotton armour, and the saddle has a very high cantle and pommel in a style reminiscent of medieval Europe. The spear carried has an elongated leaf-shaped blade. Similar armour was last used by dervish cavalry at Omdurman in 1898. (The Liverpool Museum.)

Původní africké zbroje

Udělal jsem si malou exkurzi do afrických zbrojí, opravdu afrických, pokud tam vůbec něco jako zbroj existovalo. No a skutečně ano. Nebylo to lehké, povětšinou to jsou spíš obleky z perí a podobné, zkrátka domorodé. Nicméně Afričané opravdu vyprodukovali jisté proto-zbroje. Týká se to období království Dahome cca 12. - 19. století, Sudánu či kmene Mandinka cca 14.-19. století.

Špatná metalurgie

Je tu jistý problém s málo vyspělou metalurgií. De facto se v 17. století rozjel obchod s Araby ve velkém a ti ve vedoucím postavení, jež prodávali své poddané do otroctví, nebo si mohli dovolit extrémně drahý dovoz (zhruba od 17. století) začali exkluzivně oblékat arabské krátké kroužkové zbroje, někdy s přidělanými plíšky na víc. Souvisí to obecně s civilizací Afriky skrze islámskou expanzi, takovým příkladem je například Mansa Musa, velkou část jeho příjmu tvořila těžba zlata jeho vlastními otroky, tu druhou prodej černých otroků Arabům. Na jeho příkladu je vidět, jaký prospěch domorodí Afričané z mešit a islámských škol měli, podobně jako později, studium víry skrze písmo, ať už islám či Bibli, kdy na jih od Egypta bylo dokonce křesťanské království černochů, které se těšilo na křižáky, jež o nich ani nevěděli a nikdy nepřišli. Mansa Musa byl ostatně vzdělán ve škole arabského typu, skrze víru. Toto byl a dosud je způsob, jak se místnímu obyvatelstvu dařilo a daří vstřípit základní znalost čtení a psaní. Tedy navzdory všem těmto úskalím se dá říci, že mezi 14. a 17. stoletím se vyskytovaly dva druhy proto-zbrojí, nebo zbrojí, které stihli popsat ještě Portugalci v 16. století.

Beninská zbroj

Dle očekávání je to velice podobné zbrojím Aztéků a Inků a jiným domorodým zbrojím, a to z hlediska praktičnosti a logiky s ohledem na dané prostředí. Základním dostupným zdrojem tu byly látky, tkaniny a bavlna, případně další přírodní materiály, občas trocha bronzu. Ocel byla věc vyhrazená pro zbraně, když už na ně došlo. Zbroj typu Benin: Byla zbroj mající pravděpodobně jeden ze dvou rázů. Buď se jednalo o vrstvenou, vycpávanou látku, nebo tvrdou hrubou tkaninu, kobercového charakteru, tvarovanou do tvaru převlečníku přes tělo, s otvorem pro hlavu. Představme si takovou dvojitou zástěru, tvaru jazyka s dírou pro krk. Z ní vycházely třásně, tvořící dodatečnou ochranu stehna či spodku trupu. Příležitostně byla dekorována bronzovým zvonem, nebo středním kusem plechu, asi prý z bronzu. Tak nějak jako pectothorax pro hastatu. Nebo nějakým druhem kůže krokodýla či nosorožce, jež přidávala na ochraně. Někdy je ještě zobrazován límec, vysoký stojáček, přidělaný ke hrudi, chránící krk a spodní čelist, pravděpodobně doplněný o výstuhu z dřevěných tyček, některé lze vidět vystupovat z lanového nákrčníku jako trny ven.

Co dáme na hlavu?

Ochranu hlavy tvořila bronzová čelenka ze širokého plechu přes čelo, doplněná o pravděpodobně tvrzenou látku či korpus. Případně je popisována vysoká, kónická přilba z bronzu s hřebenem transversálně, asi podobného typu, jako hodně rané bronzové přilby kuželovitého typu období cca 2200 př. n. l. v Evropě a na Středním východě. I když to má daleko k antickým přilbám, jistá ucelená přilba to je. Nosil se k tomu nahoře oblý, dole hranatější štít, střední velikosti, pravděpodobně typu, který je pro danou oblast typický, tedy smotané a spleené lano, či rákos, nebo vytvrzená kůže, či kombinace. To tvoří poměrně funkční kompozit. Jako zbraň jim sloužil velice krátký a výrazně lžicovitý mečík, pravděpodobně z bronzu, nebo později ze železa a kopí. Někdy vícero kopí. Zbroj je opravdu pestrá a hodně dekorativní, odrážela totiž status bojovníků, kteří si jí mohli dovolit. Lze předpokládat, že nebyla zcela běžnou. Pod zbrojí nosili pestrobarevný místní oděv. Onen zvoneček na ní má pravděpodobně spirituální význam.

Co nosili Mandinkové?

Zbroj typu Mandinka: Je pro nás v zásadě nejpochoptitelnější. Typická pro říši na území dnešního Mali. Jedná se podobně jako u Egyptanů, Mayů a Aztéků o vycpávanou, látkovou zbroj. Na rozdíl od naší prošivanice ze lnu či vlny, u bohatších i s hedvábím, kdy se u nás jedná o vrstvenou látku, pro chudší pěšáky až ke 38 vrstvám, se v případě Afriky, jedná o něco vzdušnější, vycpávané

provedení, kdy střed je vycpáván bavlněnou cupaninou. Tato zbroj má formu, jako naše prošívanice, dlouhého kabátu, až k holením, s dlouhým rukávem a vysokým stojacím límcem po stranách. Co je proti evropské prošívanici jiné, krom tvrdosti, hustoty a objemu látky, je také skutečnost, že límec je vpředu volný a zbroj má někdy šněrování ukončené pod hrudním košem, nad pupkem, tedy břicho je volné. Nebo je případně převlečná, bez šněrování, tam je pak rozparek někde v oblasti podbřicha. Rukáv byl proti evropské prošívané zbroji široký. Hlavu chránila rovněž látková helma, někdy doplněná o vysoké válcové okruží z plechu. Na vrchu dekorovaná peřím. Později se od 17. století objevují u této zbroje jisté typy arabských přileb. Následně na ně v pozdějších stoletích vkládají kroužkové košile, často rozstřižené až do oblasti břicha. Asi kvůli pohybu v sedle.

Afričtí rytíři

Původně však byla zbroj do 17. století pouze látková. A výrazně barevná. Jednalo se o zbroj jízdy, která užívala domorodé africké plemeno koní, menších, nežli byli arabští jízdní koně. Prošívaná zbroj stejného typu, byla poskytována i tomuto druhu poníka, nebo malého koně. Jezdci tvořili elitu Súdánu. Já se setkal s pojmem "Mandinka cavalry". Tato jízda, byť ji dnešní autoři 21. století se vším jeho politickým západem, vzletně říkají "Afričtí rytíři", měla k taktice těžké jízdy a boji tohoto druhu velmi daleko. Hovoří se o stylu boje, který byl páchán jako nájezd s vržením kopí a následným ústupem. Objevují se i luky. Používala typickou taktiku, kterou známe již z antiky od jízdy Numidie. Na nic jiného by s tak malým koněm, bez třmenů, asi ani nepomýšleli. Zbroj je přirozeně opravdu velmi, velmi pestře barevná. Je to na ní asi to nejzajímavější, ty barvy opravdu zaujmou.

Arabské přebytky

Postupně však tyto domácí zbroje nahradily zbroje arabské, spíše tedy arabské přebytky, prodávané tímto směrem jako luxusní zboží, v arabském světě již zastarávající. Stejně, jako to dělali Evropané, když staré moriony, cabasety a kyrusy z městských zbrojnic pro pěchotu, prodávali v Japonsku samurajům jako velmi žádané, luxusní zboží, jimi zvané „*nanban do gusoku*“, protože jednolitý,

celoocelový, uhlíkový kyrys tam byl velký luxus. Zde lze předpokládat stejný vývoj. Podnikavý arabský obchodník ze starých zbrojí udělal velký kšeft v Africe. Objevují se pokusy, že Súdán snad někdy v 18. století zkusil sám replikovat a vyrábět kroužkové pletivo. Objevily se jisté nálezy velmi malé dílničky, která sloužila minimálně k servisu těchto zbrojí. Sice se to v pravém slova smyslu nedá srovnat se zbrojí Evropy mezi 14. - 16. stoletím, která je technologicky, funkčně i principiálně na míle a hony vzdálena tomuto počínání, nicméně to berme logicky. V tom vedru, s ohledem na danou oblast, dostupné zdroje a technologii, to byla zbroj, která plně vyhovovala místním podmínkám.

Habešané vs Mussolini

Ve chvíli, kdy jste mocný stát Afriky, který má nějak obrněnou jízdu a pěchotu - u pěchoty máme tuto zbroj formou krátké vesty s malými rukávy či bez nich, v prostředí domorodého boje, kdy třeba Zulové nemají krom štítu vůbec nic, budete slavit obrovský úspěch. Každá zbroj světa, povětšinou odpovídá úrovni místní útočné techniky a kvalitě místních zbraní. To je už takový přirozený vývoj. A zatímco v plnoplátové zbroji bych přes den na tom jejich sluníčku zhybnul, tahle lehčí forma prošívané by mi sice působila horkost, ale dalo by se to zvládnout, i právě díky těm rozparkům a širokým rukávům. Mimo to ze zdrojů víme, že útočili k večeru a v noci, skoro nikdy přes den. Přirozeně tyto zbroje byly od 17. století vytlačovány a do 20. století se pak používaly zbroje arabské. Konec konců Habešané čelili Musolíniovu vojsku s tanky, jen s mušketami a v arabských zbrojích se šavlí. Proto bych tyto zbroje asi nesrovnával se zbrojemi antického světa, tedy Říma a Řecka, jako to černoši v USA rádi dělají.

Nebezpečný afrocentrismus

A už vůbec bych je nesrovnával se zbrojemi Arabů, Peršanů či Turků, to je jako srovnávat tank s koloběžkou a tuplem bych je nesrovnával s evropskou kombinovanou natož plátovou zbrojí. Je nutné na to nazírat trochu jinou optikou, kdy tato zbroj snese srovnání se zbrojí sibiřských indiánů (dřevo, kůže a čínské mince např.) nebo zbrojí původních amerických Indiánů, nebo zbrojemi raného egypta, éra Ramsese II. Tam měl řadový pěšák také prošívanou vestu, tlustou paruku a štít. A pro jeho potřeby mu to fungovalo dokonale. I přes to vše je zajímavé si nastudovat a seznámit se s opravdovou a skutečnou historií Afriky, ne směšně zkreslenou afrocentrismem typu Wakkanda 2.0., nebo naopak naprosto zanedbávanou. Myslím, že kdyby se méně soustředili na věčný nárek nad údajnou křivdou ze strany ostatních a více na to, co je skutečně jejich, měli bychom mnohem více zajímavých poznatků z této oblasti.

Zdroje:

Niane, D.T.: "Recherches sur l'Empire du Mali au Moyen Âge". Presence Africaine. Paris, 1975

Encyclopaedia of Islam 1960

Wolf Dawid Nowak

Putování za heraldikou

Náš bratr Martin Buřič – Schwamberk si tentokrát připravil krásné erby různých šlechtických rodů na území ČR, aby se z nich mohli těšit a pokochat i naši čtenáři. Jen se podívejte níže, co z takové samostatné tvorby může vzniknout za krásu.

Byšický z Byšíc ◆

z Frymburka

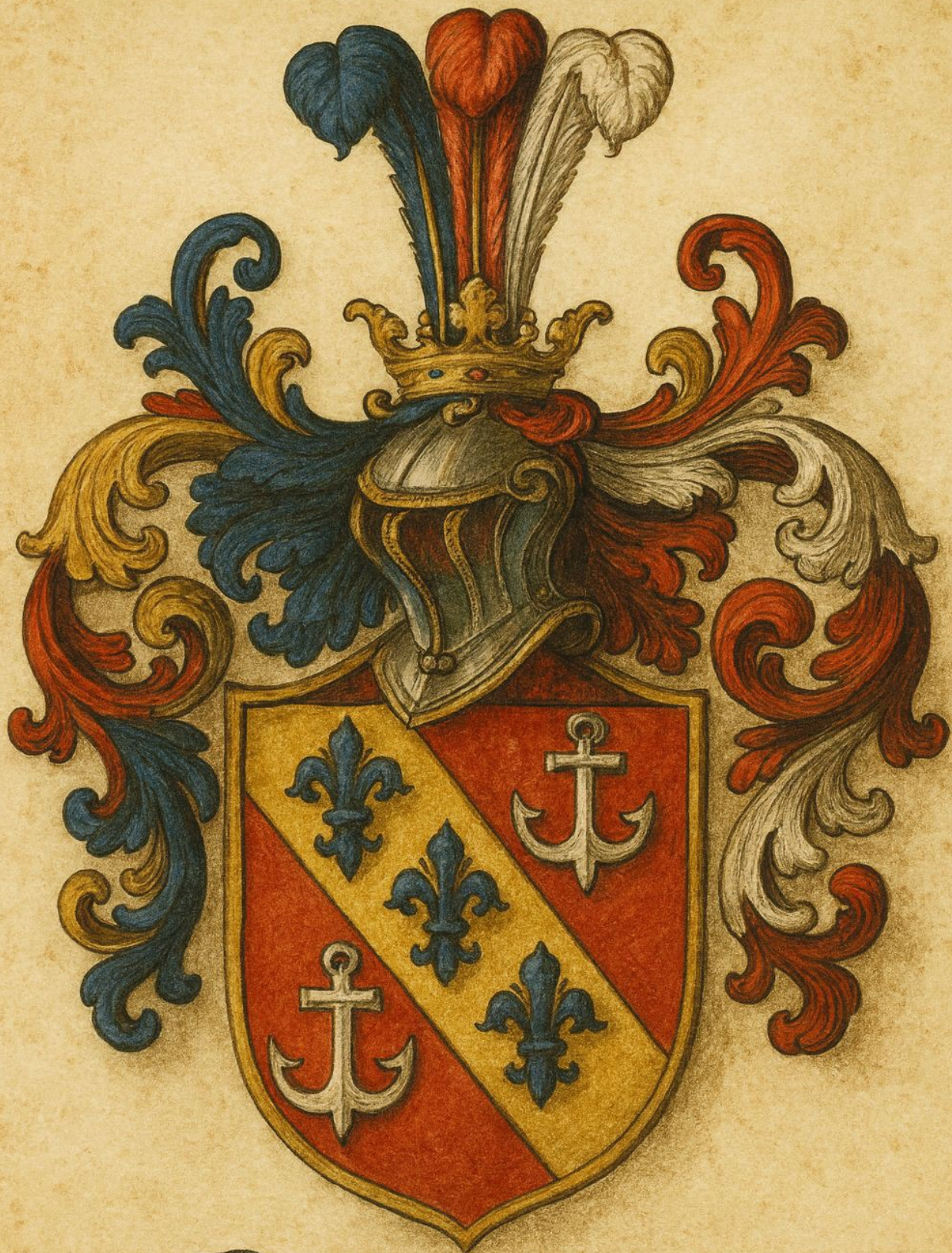

Strachota z Kralovic

z Chrástu

Brettfield

z Janovic a Vimperka

z Chlumu a Křemže

**KVIKMAN
z POMERÁNU**

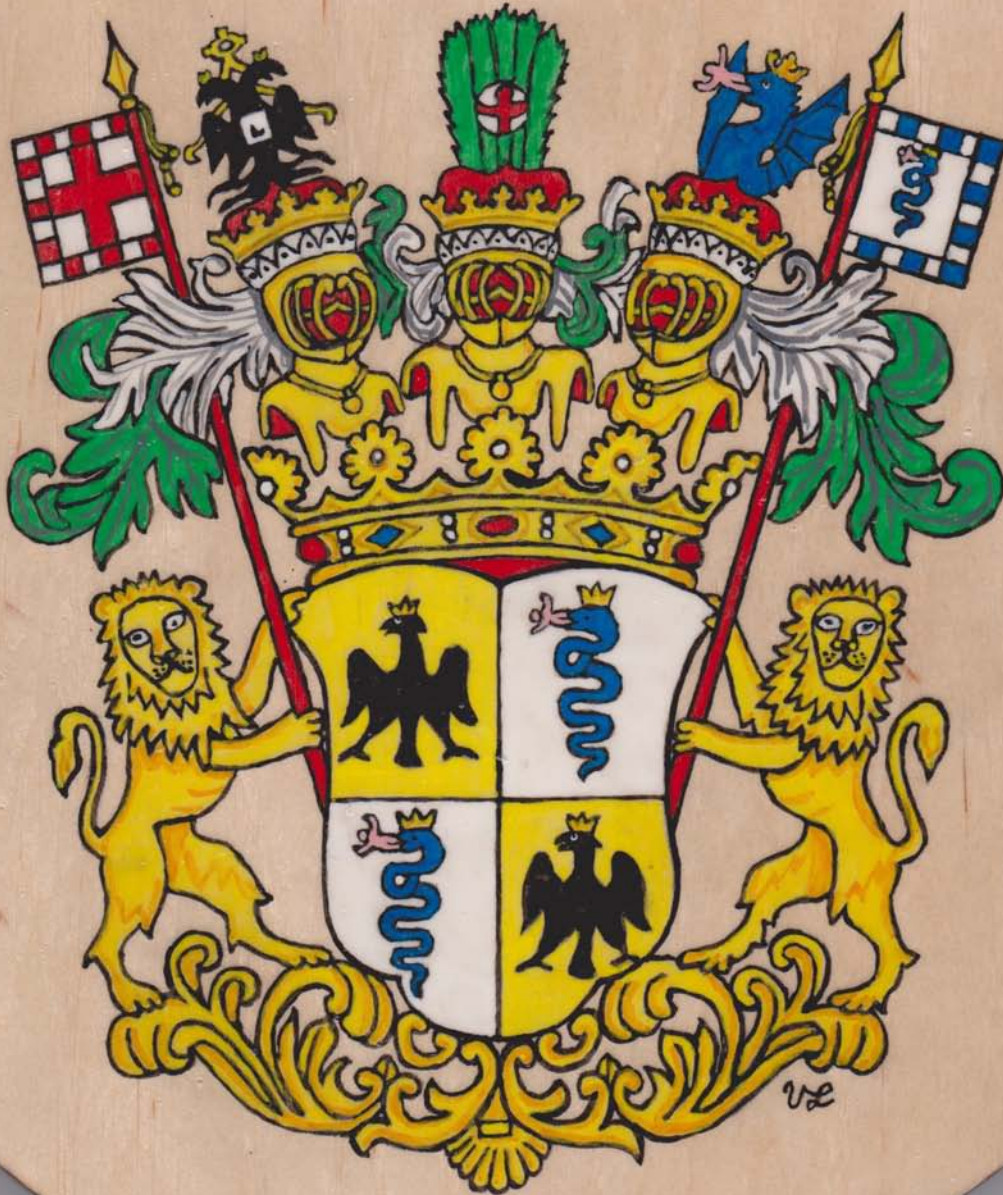
Heraldika Vítězslava Lazeckého

Nebyly by to Rožmberské noviny, kdybychom nevyužili služeb našeho heraldika Vítězslava Lazeckého. Ten si opět připravil něco erbů ze své dílny. Malba erbů je jeho vášní a koníčkem. Proto k erbům uvádíme i jeho stránky o heraldice, erbech a malování vůbec: www.heraldika.wz.cz : heraldika Lazecký : úvodní strana

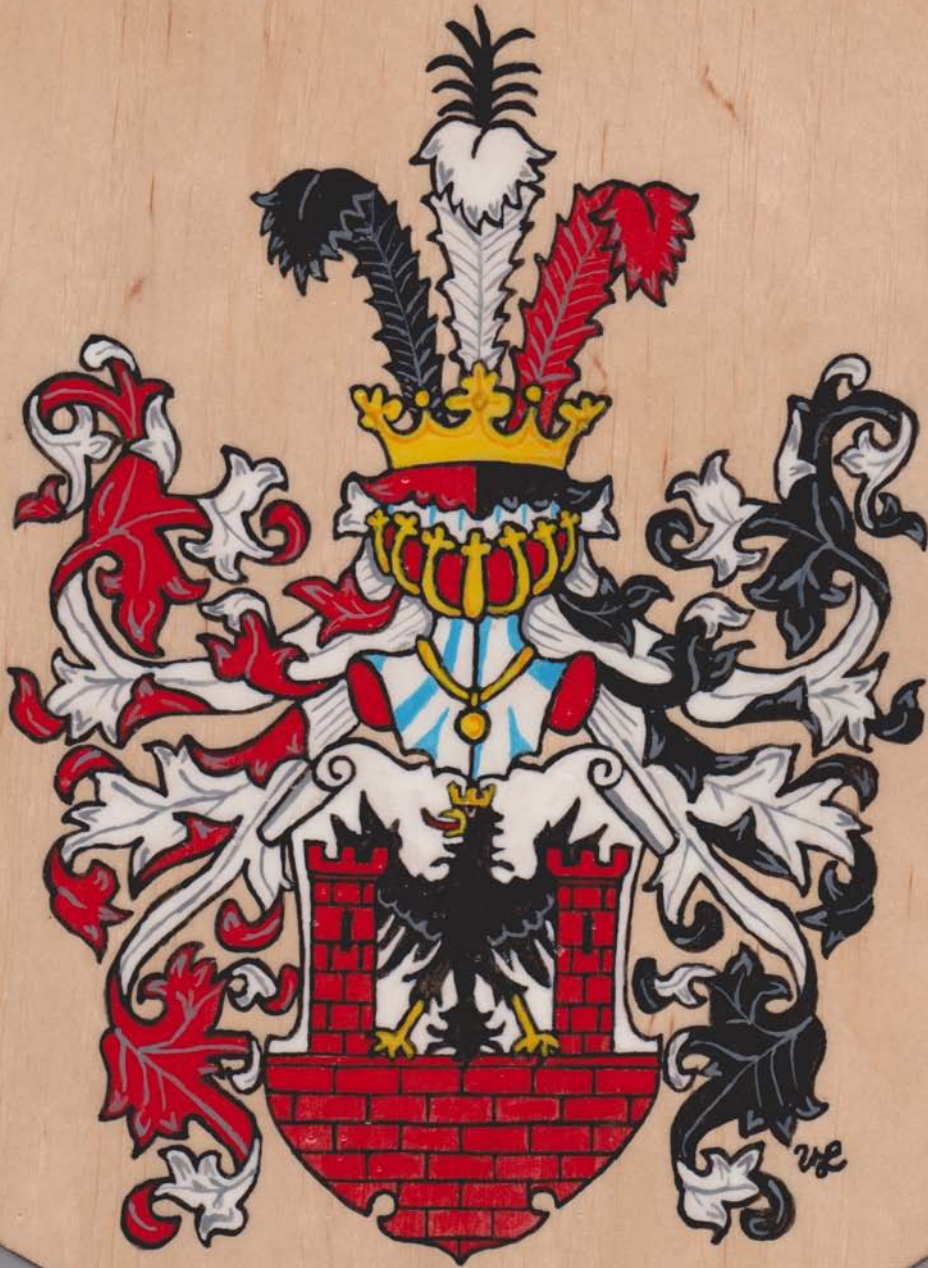
Miseroni de Lisone

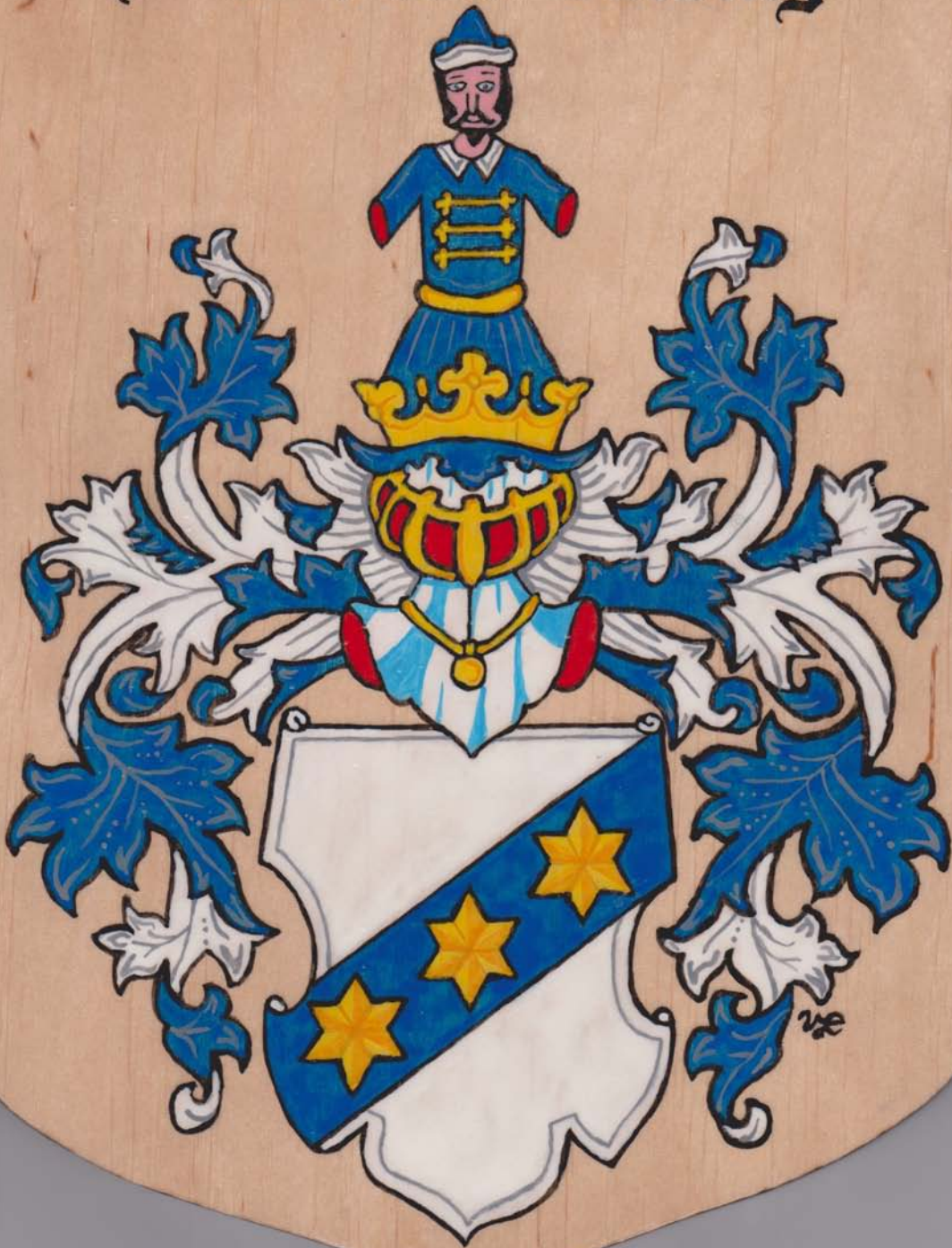
Sforza

di Castello

Dichtl von Tutzing

HARVEY MILLS
POLO CLUB

Jaroslav z Netolic

Ad omnia paratus.

Jaroslav z Metolic

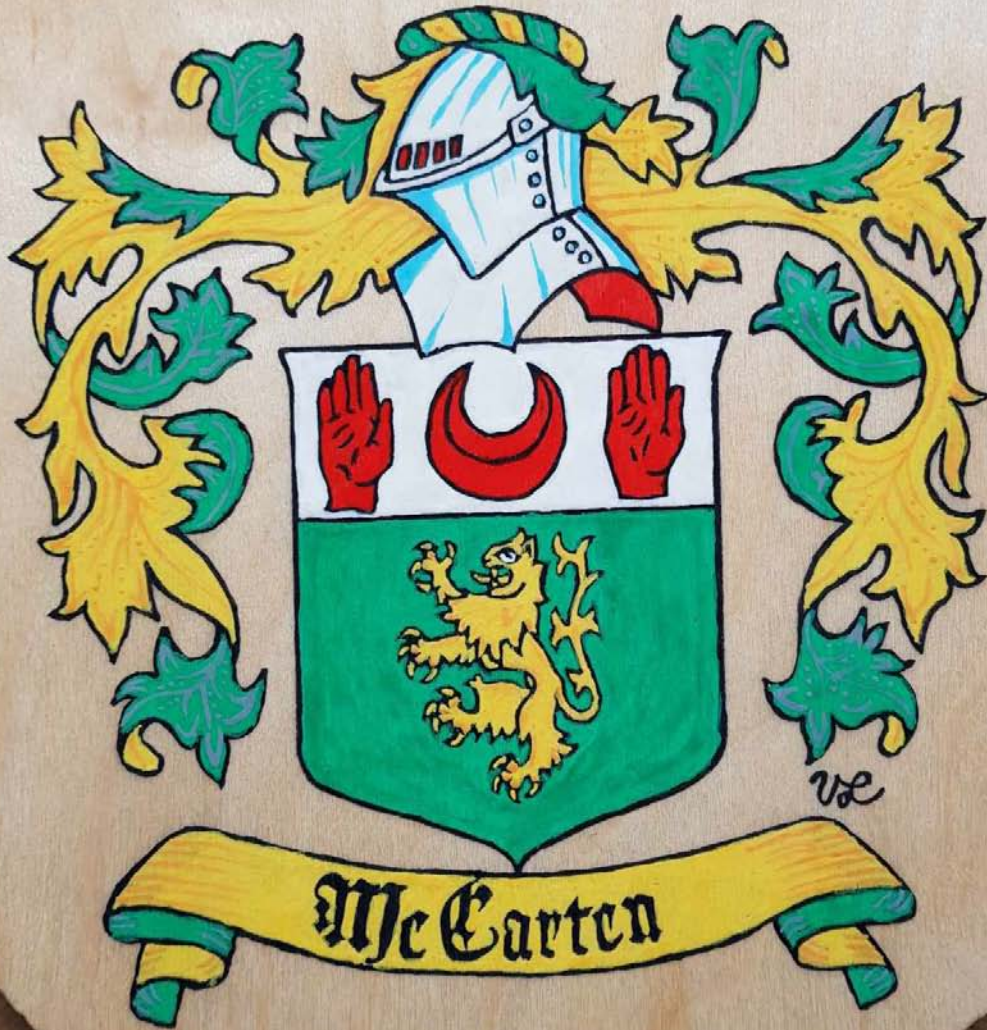

Mae Artain

Sola Salus Servire Deo

Mac Ennis of Atter and Iveagh

Crivelli

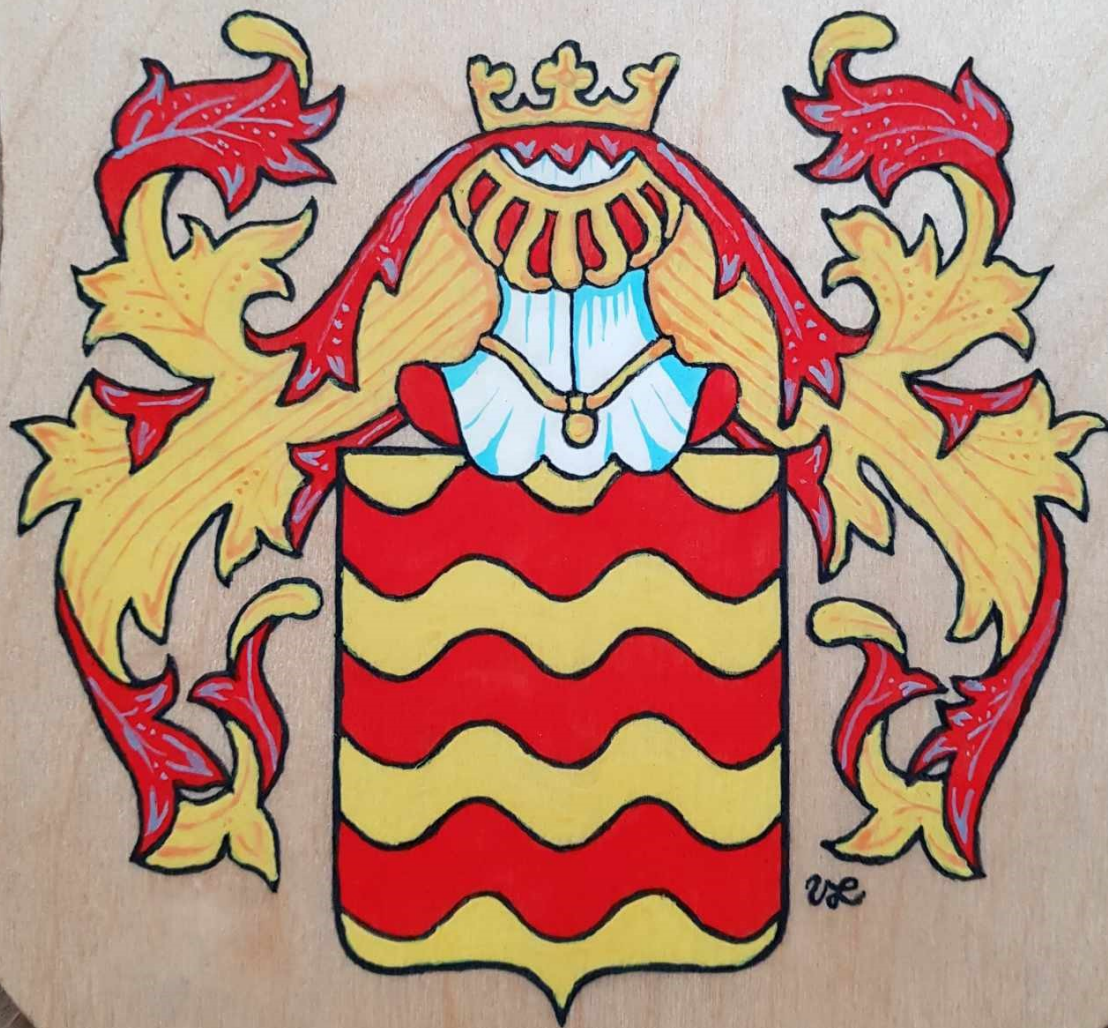

Carminati di Brambilla

Spero.

Gallerani (Siena)

di Borzone (Genoa)

Binago de Monte Ron

Schoenpflug von Gensenberg

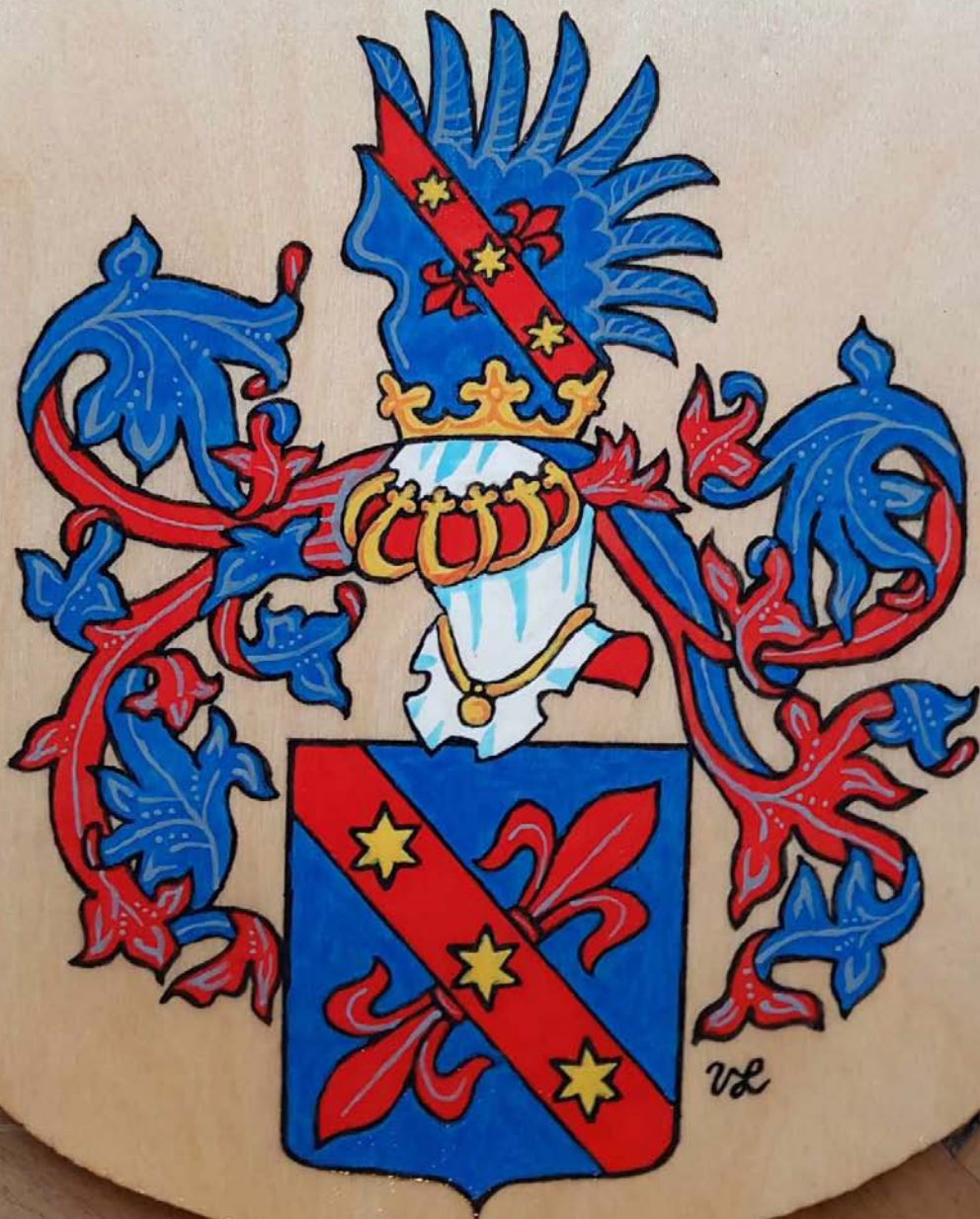
Materna z Květnice

Chanoušký z Dlouhé Osi

Hubka z Černčie

MEMENTO
MORI

XVIII OCTOBER

AN. 2025

**Pour Feliciter - Šťastný Nový
rok 2026**